

Warszawa, dnia 26 września 2012r.

DOOŚ-tos.442.11.2012.dts.7

**Pani
Jaroslava Honová
Dyrektor Departamentu ds. Ocen
Oddziaływania na Środowisko
Naturalne w Ministerstwie
Środowiska**

Dotyczy: Stanowisko Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie zasadności przystąpienia do transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko w ramach procedury ustalenia oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia polegającego na **budowie elektrowni wiatrowych w gminie Borova koło Nachodu**

Zgodnie z art. 3 ust. 3 *Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym* sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 r., w odniesieniu do pisma z dnia 17 lipca 2012 r. (data wpływu 26 lipca 2012 r.) znak: 62983/ENV/12 z zapytaniem o chęć przystąpienia do oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowej inwestycji w kontekście transgranicznym, przekazuję następujące informacje.

Przedmiotowe stanowisko zostało sporządzone na podstawie wnikliwej analizy przesłanych materiałów, jak również na podstawie stanowisk i opinii regionalnej dyrekcji ochrony środowiska właściwej ze względu na obszar możliwego transgranicznego oddziaływania oraz licznych stanowisk i opinii organów, instytucji oraz stowarzyszeń regionalnych.

Rodzaj i charakterystyka przewidywanego do realizacji przedsięwzięcia, jego usytuowanie oraz rodzaj i skala oddziaływania wskazują na możliwość wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w tym w szczególności na obszary Natura 2000 po stronie polskiej.

Biorąc powyższe pod uwagę, stwierdzam zasadność przystąpienia do postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko ww. przedsięwzięcia podejmowanego na terenie Republiki Czeskiej. Ponadto, w związku z możliwością wystąpienia znaczącego szkodliwego oddziaływania na obszary Natura 2000 znajdujące się na terenie Polski (Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006, jak również obszary mające znaczenie dla Wspólnoty - Specjalne Obszary Ochrony siedlisk Natura 2000: Góry Orlickie PLH020060 - wyznaczony m.in. dla ochrony nietoperzy (podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*, nocek Bechsteina *Myotis*

bechsteinii, nocek duży *Myotis myotis*) i Góry Stołowe PLH020004 - wyznaczony m.in. dla ochrony nietoperzy (mopek *Barbastella barbastellus*, nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*, nocek duży *Myotis myotis*) wnosimy o przedstawienie szczegółowej analizy wpływu planowanej działalności zgodnie z art. 6.3 *Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory*. W przypadku stwierdzenia znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000 po Stronie polskiej prosimy o przedstawienie szczegółowych informacji na temat przesłanek z art. 6.4 *Dyrektywy 92/43/EWG*, a więc dowodów na brak rozwiązań alternatywnych oraz wykazanie nadrzędnego interesu publicznego, jak również prosimy o podanie propozycji działań kompensujących znaczące szkodliwe oddziaływanie na przedmiotowe obszary Natura 2000.

W związku z przystąpieniem Strony polskiej do przedmiotowego postępowania na prawach Strony narażonej Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu obwieszczeniem z dnia 17 sierpnia 2012 r., znak: WOOŚ.442.3.2012.AMK.4 poinformował społeczeństwo o przystąpieniu Polski do postępowania transgranicznego w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia. Każdy mógł zapoznać się z dokumentami zebranymi w przedmiotowej sprawie oraz złożyć uwagi i wnioski w terminie 21 dni, tj. od 23 sierpnia 2012 r. do dnia 12 września 2012 r. Dokumenty były wyłożone do wglądu w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu, a także były dostępne w języku polskim na stronie internetowej <http://www.wroclaw.rdos.gov.pl> w zakładce „Aktualności-Komunikaty”. Ponadto całość dokumentacji w języku czeskim i wybrane rozdziały w języku polskim we wskazanym wyżej terminie były dostępne do pobrania także przez stronę internetową www.mzp.cz/eia (numer kodu MZP393).

W ustawowo przewidzianym terminie 21 dni wpłynęły liczne uwagi i wnioski do postępowania pochodzące m.in. od:

- **Sudeckiego Stowarzyszenia Turystyki Wiejskiej Zdroje** – pismo z dnia 8 września 2012 r., data wpływu 11 września 2012 r., zawierające informację o zebraniu 400 podpisów obywateli polskich i 400 podpisów obywateli czeskich protestujących przeciwko planowanej inwestycji;
- **Dyrektora Parku Narodowego Gór Stołowych** – pismo z dnia 5 września 2012 r., sygn. ZNB-0610-18/12/1888, zawierające negatywną opinię o planowanym przedsięwzięciu, uzasadnioną potencjalnym znaczącym oddziaływaniem na chronione gatunki ptaków i nietoperzy oraz wpływem na krajobraz, w szczególności z perspektywy szlaków turystycznych na terenie Parku Narodowego Gór Stołowych;
- **Wójta Gminy Lewin Kłodzki** – pismo z dnia 30 sierpnia 2012 r., data wpływu 7 września 2012 r., sygn. OŚR.610.3.4.2012, wnioskujące o zmianę lokalizacji planowanych elektrowni wiatrowych i przeprowadzenie szczegółowej oceny oddziaływania w aspekcie transgranicznym; do pisma załączona została także uchwała Rady Powiatu Kłodzkiego dot. „Szczególnej ochrony krajobrazu na terenie Powiatu Kłodzkiego”;
- **Towarzystwa Górskiego Róża Kłodzka** – pismo z dnia 11 września 2012 r.;
- **Wojewódzkiego Biura Urbanistycznego we Wrocławiu** – pismo z dnia 6 września 2012 r., sygn. PPP.071-3/2193/12, informujące o wysokiej konfliktowości lokalizowania elektrowni wiatrowych w Kotlinie Kłodzkiej i na terenie pogranicza polsko – czeskiego, w tym w okolicach m. Borova;

- **Klubu Przyrodników** – pismo z dnia 10 września 2012 r., w którym wyrażona jest negatywna opinia w sprawie przedmiotowego przedsięwzięcia, oparta m.in. na analizie materiałów roboczych do sporządzanego aktualnie planu zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Góry Stołowe;
  - **Pana Stanisława Walickiego**, przedstawiciela Stowarzyszenia do Spraw Ochrony Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego na Ziemi Kłodzkiej „Po Pierwsze Nie Szkodzić” – email z dnia 10 września 2012 r.;
  - **Komitetu Mieszkańców wsi Jarków i Taszów** – pismo z dnia 11 września 2012 r. przedstawiające sprzeciw mieszkańców Jarkowa i Taszowa wobec lokalizacji elektrowni wiatrowych w m. Borova;
  - **Towarzystwa Ochrony Przyrody i Krajobrazu** z siedzibą w Zgorzelcu – pismo z dnia 10 września 2012 r., odnoszące się do potencjalnie znaczącego oddziaływania inwestycji na chronione gatunki ptaków, możliwości skumulowanego oddziaływania z innymi elektrowniami wiatrowymi planowanymi lub istniejącymi w pobliżu oraz potencjalnego znaczącego wpływu na krajobraz;
  - **posłanki Moniki Wielichowskiej**;
- które przekazujemy w załączeniu.

Na podstawie analizy przedłożonych dokumentów oraz uwzględniając stanowiska wyrażone w ww. opiniach, przedstawiam następujące informacje.

Planowane przedsięwzięcie polega na budowie dwóch elektrowni wiatrowych typu Vestas V90 o mocy nominalnej 2,0 MW, na północ od miejscowości Borova, w odległości ok. 50 m (elektrownia BOR 1 NEW) i ok. 200 m (elektrownia BOR 2 B) od granicy Polski, wraz z systemem podziemnego okablowania elektroenergetycznego i drogami dojazdowymi. Planowane elektrownie położone są ok. 500 m na północ od zabudowy wsi Borova (najbliższy zamieszkały dom znajduje się ok. 540 m od elektrowni). Elektrownie posadowione będą na stanowiących grunty orne działkach nr 401/3 i 390/1, na wysokości 663 m i 617 m n.p.m. Przewidywane parametry turbin wiatrowych to: wysokość wieży – 105 m, średnica wirnika – 90 m, wysokość całkowita – 150 m, dynamika ruchu – 9,3+16,6 obr./min. Przedsięwzięcie zlokalizowane będzie przy granicy z Polską, w odległości ok. 500 m od zabudowań najbliższej miejscowości – wsi Jarków, co budzi wątpliwości lokalnej społeczności odnośnie negatywnego oddziaływania na klimat akustyczny i powodowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu.

Miejsce planowanej lokalizacji elektrowni położone jest w bezpośrednim sąsiedztwie Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006, jak również w sąsiedztwie obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty - Specjalnych Obszarów Ochrony siedlisk Natura 2000: Góry Orlickie PLH020060 (ok. 2,5 km) - wyznaczonego m.in. dla ochrony nietoperzy (podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*, nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*, nocek duży *Myotis myotis*) i Góry Stołowe PLH020004 (ok. 3,5 km) - wyznaczonego m.in. dla ochrony nietoperzy (mopek *Barbastella barbastellus*, nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*, nocek duży *Myotis myotis*). Budowa elektrowni wiatrowych na przedmiotowym terenie może stanowić barierę na trasie przelotów ptaków i nietoperzy, będących przedmiotami ochrony ww. obszarów. Równocześnie projekt zlokalizowany jest w pobliżu Parku Narodowego Gór Stołowych (ok. 4 km) i jego otuliny (ok. 2 km).

Planowane elektrownie mogą również oddziaływać na ptaki i nietoperze po Stronie polskiej niezależnie od położenia względem obszarów chronionych. Jak wynika z inwentaryzacji przyrodniczej gminy Lewin Kłodzki ("Fulica - Wojciech Jankowski", Wrocław 2002 r.), na terenach położonych w sąsiedztwie planowanej inwestycji stwierdzono występowanie chronionych gatunków ptaków (bocian czarny *Cicconia nigra*, przepiórka *coturnix coturnix*, świerszczak *Locustella naevia*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, pustułka *Falco tinnunculus*, derkacz *Crex crex*, zimorodek *Alcedo atthis*) i nietoperzy (nocek rudy *Myotis daubentoni*, mroczek pozłocisty *Eptesicus nilssoni*, mroczek późny *Eptesicus serotinus*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, nocek Natterera *Myotis nattereri*, nocek duży *Myotis myotis*, gacek brunatny *Plecotus auritus*), przy czym miejsca występowania bociana czarnego stwierdzono w sąsiedztwie inwestycji (w rejonie miejscowości Jarków, Zimne Wody, Krzyżanów, Kocioł - gniazdo). Najbliższe stanowiska stwierdzono w bliskiej odległości turbiny BOR1 (ok. 200 m) w kompleksie leśnym przyległym do granicy oraz w nieco dalszej odległości od turbiny BOR2 (ok. 900 m) co potwierdzają również materiały złożone do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w ramach udziału społeczeństwa (pismo Klubu Przyrodników z dnia 10.09.2012 r.). Należy przy tym zauważyć, że bocian czarny jest gatunkiem wrażliwym, mogącym porzucać gniazda, gdy siłownie wiatrowe znajdują się zbyt blisko (w promieniu 1 – 1,5 km). W rejonie planowanego przedsięwzięcia gniazdo wraz z ustaloną wokół niego strefą ochronną znajduje się wprawdzie w nieco dalszej odległości, tj. ok. 2,7 km od turbiny BOR1, jednakże ryzyko kolizji z turbinami w okresie lęgowym istnieje nawet wtedy, kiedy gniazda są znacznie oddalone od turbin, gdyż gatunek ten może posiadać rozległe terytorium (może żerować nawet 12 km od gniazda). Według obecnej wiedzy zaleca się nie lokalizować turbin w strefie do 4 km wokół gniazda. Równocześnie gatunek ten stanowi przedmiot ochrony ptasiego Obszaru Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006.

Z uwagi na powyższe uznać należy, iż teren położony w sąsiedztwie inwestycji po Stronie polskiej posiada cenne walory przyrodnicze. Lokalizacja turbin wiatrowych zaplanowana jest w bliskim sąsiedztwie kompleksów leśnych i stanowisk cennych gatunków narażonych na kolizje z turbinami wiatrowymi (w tym bociana czarnego). Na wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe terenu w sąsiedztwie przedsięwzięcia po stronie polskiej wskazują również liczne materiały i dokumenty, przekazane do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

UWAGI DO ZAKRESU RAPORTU ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Jednocześnie pragnę zaznaczyć, iż Strona polska wnosi o szczególne uwzględnienie w analizie oddziaływania na środowisko przedmiotowej inwestycji (w raporcie oddziaływania na środowisko) następujących kwestii.

Przeprowadzona ocena transgranicznego oddziaływania na środowisko powinna zawierać analizę przyrodniczo - środowiskową, sporządzoną przez specjalistów w oparciu o monitoring ptaków i nietoperzy, uwzględniający wszystkie okresy fenologiczne obu grup zwierząt (tj. okres lęgowy ptaków, dyspersja polęgowa, zimowanie, okres rojenia nietoperzy, rozrodu i wychowu młodych, okres wiosennej i jesiennej migracji obu grup zwierząt), przeprowadzony przy zastosowaniu metod badawczych pozwalających na pełną analizę

stanu środowiska przyrodniczego oraz ocenę wpływu elektrowni na ptaki i nietoperze w kontekście transgranicznym.

Prosimy o uwzględnienie w raporcie oddziaływania na środowisko (dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko sporządzonej zgodnie z art. 4 Konwencji z Espoo) następujących kwestii:

1. **W zakresie ornitologii** - wyniki badań przeprowadzonych we wszystkich okresach fenologicznych, tj. okres lęgowy, dyspersja pługowa, migracja wiosenna i jesienna, zimowanie (obserwacje dokonane przy zastosowaniu metodyki umożliwiającej pełną ocenę stanu ornitofauny terenu, z podaniem ilości kontroli terenowych, transektów oraz wyników liczenia w poszczególnych punktach);
2. **W zakresie chiropterofauny** - wyniki badań wykonanych we wszystkich okresach fenologicznych, tj. okres rozrodu i wychowu młodych, okres rojenia, migracji wiosennej i jesiennej, kontrole potencjalnych letnich i zimowych schronień (obserwacje dokonane wykonane przy zastosowaniu metodyki umożliwiającej pełną ocenę stanu chiropterofauny terenu z podaniem ilości kontroli terenowych, transektów oraz wyników liczenia w poszczególnych punktach jak również podanie typu używanych detektorów);
3. **Analizy i oceny oddziaływania farmy na poszczególne elementy środowiska w kontekście transgranicznym**, oparte w przypadku ptaków i nietoperzy o uzyskane wyniki badań we wszystkich okresach fenologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem:
  - wpływu na gatunki ptaków, będących przedmiotem ochrony Obszaru Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006,
  - wpływu na gatunki nietoperzy, będących przedmiotem ochrony obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty - Specjalnych Obszarów Ochrony siedlisk Natura 2000: Góry Orlickie PLH020060 i Góry Stołowe PLH020004,
  - wpływu na gatunki ptaków i nietoperzy niezależnie od położenia względem obszarów chronionych, występujące na terenach przygranicznych po Stronie polskiej, w tym wykazane w inwentaryzacji przyrodniczej gminy Lewin Kłodzki gatunki ptaków: bocian czarny *Ciconia nigra*, przepiórka *coturnix coturnix*, świerszczak *Locustella naevia*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, pustułka *Falco tinnunculus*, derkacz *Crex crex*, zimorodek *Alcedo atthis* oraz inne cenne gatunki ptaków: błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, trzmielojad *Pernis apivorus*, włośchatka *Aegolius funereus*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł białoszy *Dendrocopos syriacus*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, na których występowanie w rejonie objętym oddziaływaniem przedsięwzięcia wskazują nadesłane materiały (pismo Towarzystwa Ochrony Przyrody i Krajobrazu z/s w Zgorzelcu z dnia 10.09.2012 r.), a także gatunki nietoperzy: nocek rudy *Myotis daubentoni*, mroczek pozłocisty *Eptesicus nilssonii*, mroczek późny *Eptesicus serotinus*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, nocek Natterera *Myotis nattereri*, nocek duży *Myotis myotis*, gacek brunatny *Plecotus auritus*, w tym w rejonie miejscowości Lewin Kłodzki, Lasek Miejski oraz inne cenne gatunki nietoperzy: borowiaczek (*Nyctalus leisleri*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), mroczek posrebrzany (*Vespertilio murinus*), których występowanie jest możliwe w sąsiedztwie przedsięwzięcia wg nadesłanych materiałów (Opinia chiropterologiczna z dnia 07.09.2012 r., sporządzona przez dr Joannę Furmankiewicz z Uniwersytetu

- Wrocławskiego); szczególnej analizie winien podlegać stopień oddziaływania na bociana czarnego (w tym w kontekście wpływu na Obszar Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006), którego miejsca występowania stwierdzono w bliskiej odległości od inwestycji – z uwagi na biologię tego gatunku (wrażliwość na ingerencję w tereny wokół gniazda, rozległe terytorium żerowiskowe) oraz derkacza, na którego obecność na terenach położonych w bliskim sąsiedztwie inwestycji wskazują materiały otrzymane przez tut. dyrekcję w ramach postępowania (dokumentacje ornitologiczne wykonane na potrzeby programów rolno-środowiskowych, realizowanych obecnie w sąsiedztwie po stronie polskiej),
- wpływu na pozostałe gatunki ptaków i nietoperzy stwierdzone w ramach monitoringu obu grup zwierząt,
  - wpływu na nietoperze w kontekście bliskiej odległości turbin od terenów leśnych po Stronie polskiej,
  - dominujących kierunków przelotów ptaków i nietoperzy,
  - informacji o prowadzeniu badań w otoczeniu farmy (zalecany bufor ok. 2 km),
  - informacji o położeniu punktów i transektów obserwacyjnych ptaków i nietoperzy,
  - analizy skumulowanego oddziaływania na ptaki i nietoperze oraz krajobraz planowanej farmy z innymi projektami wiatrowymi w sąsiedztwie, w tym: elektrowniami wiatrowymi w rejonie miejscowości Nový Hrádek i Bohdašín,
  - wpływu na przyrodę Parku Narodowego Gór Stołowych,
  - wpływu na wysokie wartości krajobrazowe terenów przygranicznych. Zwracam uwagę, iż, jak wynika z otrzymanych materiałów, Rada Powiatu Kłodzkiego, uznając walory krajobrazowe za naturalne bogactwo powiatu kłodzkiego, podjęła w dniu 30 czerwca 2009 r. Uchwałę Nr XXXVI/465/2009 w sprawie szczególnej ochrony krajobrazu na terenie Powiatu Kłodzkiego, wyrażając stanowisko, iż na terenie powiatu nie powinny być realizowane elektrownie wiatrowe. Zatem kwestia możliwości wpływu przedsięwzięcia na krajobraz po Stronie polskiej winna podlegać szczególnie wnikliwej analizie,
  - analizy wariantów przedsięwzięcia i ich skutków na środowisko, w tym zmianę lokalizacji inwestycji oraz „wariant zero” polegający na rezygnacji z realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia.

UWAGI DO PRZESŁANEJ DOKUMENTACJI

Przedłożony dokument pn. *Budowa elektrowni wiatrowych w lokalizacji Borová u Náchoda* (Ecological Consulting, maj 2012) nie zawiera wystarczającej oceny wpływu projektu na środowisko przyrodnicze w kontekście transgranicznym, nie przedstawia wszystkich istotnych danych i analiz, zatem na jego podstawie nie można wykluczyć znacząco negatywnego oddziaływania projektu na przyrodę i krajobraz po Stronie polskiej, tj.:

- dokument przedstawia charakterystykę uwarunkowań krajobrazowych terenu po Stronie polskiej, jednak dokonana ocena wpływu na krajobraz (Tab. 27, 28, 32, 39, 40, 41) nie wynika z przeprowadzonych analiz, przez co nie posiada merytorycznego uzasadnienia. Również ocena skumulowanego wpływu na krajobraz nie posiada merytorycznego uzasadnienia;
- analiza oddziaływania na bociana czarnego nie uwzględnia stwierdzeń tego gatunku oraz strefy ochronnej wokół gniazda - po Stronie polskiej;

- brak informacji o prowadzeniu obserwacji ptaków w okresach: część okresu migracji wiosennej (marzec) i części migracji jesiennej (listopad) oraz zimowania (grudzień – luty), a także obserwacji nietoperzy w okresach: migracja wiosenna (marzec, kwiecień), część okresu rozrodu (maj), część migracji jesiennej (październik, listopad), kontrola potencjalnych letnich i zimowych schronień;
- nie przedstawiono lokalizacji punktów i transektów obserwacyjnych dla ptaków i nietoperzy (na mapie);
- obserwacje nietoperzy były prowadzone w zbyt dużych odstępach czasowych (1 – 2 kontrole w miesiącu), ponadto brak informacji o przeprowadzeniu kontroli całonocnych;
- brak podania wyników badań ptaków (liczebności wszystkich stwierdzonych gatunków ptaków w poszczególnych okresach fenologicznych), podano jedynie ogólne liczebności niektórych stwierdzonych gatunków ptaków (uznanych za zagrożone inwestycją), dane te uzupełniono informacjami pochodzącymi z roku 2008, jednak nie jest znana metodyka ich pozyskania, ponadto danych tych nie można uznać za aktualne (mogą posłużyć jedynie jako informacje uzupełniające), ponadto autorzy operują nieprecyzyjnymi terminami dotyczącymi lokalizacji stwierdzeń, a także liczebności niektórych gatunków („gatunek gniazduje w szerokiej okolicy”, „w lokalizacji nie stwierdzono w większej ilości”, „najbliżej gniazduje jedna para w okolicy miejscowej wieży ciśnień na obrzeżach gminy”, „pojawia się nieregularnie”), przez co trudno wywnioskować, które konkretnie dane (i jakie liczebności) dotyczą określonego terenu badań. Zamieszczono wprawdzie tabelę z listą stwierdzonych gatunków ptaków, jednakże nie zawiera ona liczebności poszczególnych gatunków lub par w poszczególnych okresach fenologicznych. Należałoby przedstawić (zaznaczyć na mapie) teren badań i przedstawić dane uzyskane dla tego terenu w trakcie monitoringu z 2011 r., a pozostałe informacje (dane z literatury) traktować jako dane uzupełniające. Równocześnie z przedstawionych danych wynika uzyskana bardzo niska liczebność poszczególnych gatunków ptaków (zwykle kilka osobników w skali roku), co budzi wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzonych obserwacji oraz analiz otrzymanych danych. Niska liczebność może wynikać z pominięcia niektórych okresów fenologicznych lub zastosowanej metodyki badawczej. Kwestia powyższa wymaga wyjaśnienia, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości konieczne może być powtórzenie lub uzupełnienie badań terenowych;
- zgodnie z zasadami dotyczącymi oceny wpływu projektów wiatrowych na nietoperze (*Wytyczne zgodne z Rezolucją 6.11 Porozumienia o Ochronie Populacji Europejskich Nietoperzy EUROBATS*), stopień aktywności nietoperzy należy podać w postaci parametru – indeks aktywności, tj. liczba kontaktów (przelotów) na 1 godzinę obserwacji. W przedłożonej dokumentacji przedstawiono aktywność nietoperzy poprzez podanie ich liczebności, przy czym są to pojedyncze osobniki w skali roku. Taki sposób prezentacji danych, jak również uzyskane wyniki (nieprawdopodobnie niska liczebność) budzą wątpliwości co do prawidłowości przeprowadzonych obserwacji oraz analizy otrzymanych danych. Niska liczebność może wynikać z pominięcia niektórych okresów fenologicznych lub zastosowanej metodyki badawczej, w tym zbyt rzadkich kontroli. Kwestia powyższa wymaga wyjaśnienia, a w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości konieczne może być powtórzenie lub uzupełnienie badań terenowych. Zwracam przy tym uwagę, iż można spodziewać się znaczącego wpływu na nietoperze, gdyż wg przedstawionych informacji znaczna część

zaobserwowanych nietoperzy występowała przy granicy lasu, czyli w strefie, w której planowane są turbiny;

- stwierdzony brak oddziaływania na ptaki i nietoperze oparto w znacznej mierze (poza stwierdzeniem niskiej liczebności) na kryterium małej kolizyjności z turbinami wiatrowymi danego gatunku lub braku stwierdzenia kolizji na terenie Czech, czego nie można uznać za wystarczające. Natomiast kwestie dotyczące niskiej liczebności budzą wątpliwości, o których mowa powyżej;
- zaproponowany w dokumentacji okres czasu prowadzenia porealizacyjnego monitoringu ptaków i nietoperzy, tj. min. 1 rok - jest zbyt krótki (obecnie zaleca się prowadzenie monitoringu obejmującego cykl roczny, trzykrotnie powtarzany w ciągu pięciu lat po oddaniu farmy do eksploatacji, przeprowadzany na zasadach oraz przy zastosowaniu rekomendowanych metod);
- brak analizy wpływu na ptaki i nietoperze w kontekście oddziaływania transgranicznego;
- brak analizy wpływu w kontekście lokalizacji turbin w bliskiej odległości od terenów leśnych po Stronie polskiej;
- brak analizy i oceny wpływu na: Obszar Specjalnej Ochrony ptaków Natura 2000 Góry Stołowe PLB020006, obszary mające znaczenie dla Wspólnoty - Specjalne Obszary Ochrony siedlisk Natura 2000 Góry Stołowe PLH020004 i Góry Orlickie PLH020060, przyrodę Parku Narodowego Gór Stołowych.

Przedstawiona w załączonej do opracowania „Budowa elektrowni wiatrowych w lokalizacji Borová u Náchoda” analiza oddziaływania na klimat akustyczny (*Hlukova studie, Aleš Jirásk, Listopad 2011*) opiera się na założeniu pracy elektrowni w 3 trybach o różnej mocy akustycznej (100,2 dB, 102,2 dB i 103,4 dB) tymczasem zgodnie z przyjętymi standardami, ocena winna uwzględniać pracę instalacji w wariancie najbardziej niekorzystnym, tj. w trybie o maksymalnej mocy akustycznej.

Ponadto, przy dokonywaniu oceny wpływu przedsięwzięcia na przyrodę i krajobraz w kontekście transgranicznym wskazane jest wykorzystanie istniejących opracowań:

- Inwentaryzacja przyrodnicza gminy Lewin Kłodzki ("Fulica - Wojciech Jankowski", Wrocław 2002 r., dokument dostępny w wersji elektronicznej w regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu);
- Standardowe Formularze danych dla poszczególnych ww. Obszarów Natura 2000 (dostępne na stronie <http://natura2000.gdos.gov.pl>);
- materiały robocze do sporządzanych planów zadań ochronnych Obszarów Natura 2000: Góry Stołowe PLB020006 i Góry Stołowe PLH020004 (dostępne w Parku Narodowym Gór Stołowych) .

Zwracam także uwagę na liczne protesty społeczne, dotyczące realizacji przedmiotowej inwestycji, zarówno od strony przyrodniczej, jak i krajobrazowej oraz negatywne opinie instytucji zajmujących się m.in. ochroną przyrody oraz licznych środowisk zainteresowanych ochroną walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, w tym Parku Narodowego Gór Stołowych i Wojewódzkiego Biura Urbanistycznego we Wrocławiu jak również posła na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej. Zatem raport powinien również uwzględnić uwagi lokalnej społeczności, a także wyrażone negatywne opinie, które przesyłam w załączeniu.

Podsumowując powyższe informujemy, iż Strona polska uważa, że planowana inwestycja może spowodować znaczące szkodliwe oddziaływanie na teren Rzeczypospolitej Polskiej, w tym na obszary Natura 2000. Wnosimy zatem o uznanie uczestnictwa Polski w przedmiotowym postępowaniu na prawach Strony narażonej i zgłaszamy uwagi do zakresu raportu o oddziaływaniu planowanego przedsięwzięcia na środowisko. Ponadto uprzejmie informujemy, że dopiero po otrzymaniu pełnej dokumentacji oceny oddziaływania na środowisko spełniającej wymogi art. 4 *Konwencji z Espoo* oraz zawierającej analizy i informacje określone w zgłaszanych przez nas uwagach do zakresu dokumentacji, jak również uwzględniającej przesłane przez nas uwagi do dokumentu pn. *Budowa elektrowni wiatrowych w lokalizacji Borová u Náchoda*” (*Ecological Consulting, maj 2012*) Strona polska określi zasadność zorganizowania konsultacji transgranicznych w formie spotkania zgodnie z art. 5 *Konwencji z Espoo*.

Z poważaniem

Zastępca Dyrektora Departamentu
Oceny Oddziaływania na Środowisko

Katarzyna Twardowska

Załączniki:

- kopie dokumentacji zgromadzonej w trakcie procedury udziału społeczeństwa

Do wiadomości:

- Pan Edward Biały, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu